

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 stycznia 2020 r.

Pozycja 32

POSTANOWIENIE

z dnia 11 maja 2017 r.

Sygn. akt Ts 178/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej B. i J.S. w sprawie zgodności:

art. 709¹⁵ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459) z art. 64 w zw. z: art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 29 sierpnia 2016 r. (data nadania) B. i J.S. (dalej: skarżący) wystąpili o zbadanie zgodności art. 709¹⁵ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2017 r. poz. 459; dalej: k.c.) z art. 64 w zw. z: art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. W pozwie z 27 listopada 2006 r. skarżący zażądali od pozwanego zapłaty odszkodowania. Pozwany miał doprowadzić swoim bezprawnym zachowaniem do wydania przeciwko skarżącym nakazu zapłaty przez Sąd Okręgowy w L. – Wydział I Cywilny na podstawie wypełnionego przez siebie weksla *in blanco*. Sąd Okręgowy w W. – Wydział II Cywilny (dalej: Sąd Okręgowy w W.) oddalił powództwo w wyroku z dnia 3 sierpnia 2007 r. (sygn. akt [...]), ponieważ nie stwierdził winy pozwanego, ani związku przyczynowego między zachowaniem pozwanego a szkodą polegającą na zasądzeniu od powodów kwoty w postępowaniu nakazowym. Od tego wyroku skarżący złożyli apelację, którą Sąd Apelacyjny w W. – Wydział I Cywilny (dalej: Sąd Apelacyjny w W.) uwzględnił w wyroku z dnia 25 kwietnia 2008 r. (sygn. akt [...]). Sąd ten uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny w W., inaczej niż Sąd Okręgowy w W., uznał uzupełnienie weksla przez pozwanego w części dotyczącej wystawców (skarżących) za bezprawne i zawinione. Stwierdził jednak, że sąd pierwszej instancji nie ustalił, czy wystąpiła szkoda i ewentualnie w jakim rozmiarze, dlatego ponownie rozpoznając sprawę, sąd ten powinien ocenić, „czy i jaką szkodę po stronie powodów (skarżących) wywołało zdarzenie w postaci wydanego nakazu zapłaty, w szczególności, czy skutkowało to określoną egzekucją z majątku

powodów lub niemożnością zaspokojenia przysługujących im wierzytelności i praw wskutek przeciwstawienia (do potrącenia) uzyskanego przeciw nim tytułu”. W wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy Sąd Okręgowy w W. w wyroku z dnia 26 sierpnia 2014 r. (sygn. akt [...]) zasądził od pozwanego na rzecz skarżących odszkodowanie w wysokości 12 634,92 zł, a oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Od tego wyroku skarżący wnieśli apelację, na skutek której Sąd Apelacyjny w W. w wyroku z dnia 22 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]) zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej odsetek, a w pozostałym zakresie apelację skarżących oddalił. Jednocześnie Sąd Apelacyjny oddalił w całości apelację pozwanego. Skarżący złożyli do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną, której Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania w postanowieniu z dnia 16 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]).

Zdaniem skarżących zaskarżony przepis naruszył przysługujące im prawo do ochrony własności określone w art. 64 w zw. z art. 21 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji „poprzez (...) ograniczenie prawa do swobodnego korzystania ze swojego majątku w postaci (...) wierzytelności, poprzez uznanie zasadności potrącenia tej wierzytelności z kwotą z nakazu zapłaty oraz przyjęcie za prawidłowe rozliczenia umów leasingowych dokonane na mocy art. 709¹⁵ k.c.”. W przekonaniu skarżących „ograniczenie to nie znajduje uzasadnienia w świetle zasady proporcjonalności (zakaz nadmiernej ingerencji)”. Ponadto zarzucają oni art. 709¹⁵ k.c. „naruszenie zasady równej ochrony własności dla wszystkich podmiotów, wobec zróżnicowania ochrony prawnej własności przysługującej leasingobiorcy i leasingodawcy”. Skarżący podnoszą też, że zakwestionowana regulacja jest sprzeczna z zasadą wolności gospodarczej, ponieważ ograniczono się w niej do „dbałości o interesy jednej kategorii podmiotów (tj. finansujących – leasingodawców)”, a także z „zasadą określoności przepisów, stanowiącą element zasady poprawnej legislacji”, a „wywodzoną z art. 2 Konstytucji”. Jak podkreślają skarżący, „w treści art. 709¹⁵ k.c. [ustawodawca posłużył się] nieprecyzyjnym i niejasnym pojęciem »korzyści«”. W konsekwencji w ocenie skarżących zakwestionowany przepis doprowadził do pozbawienia ich możliwości prawidłowego rozliczenia umów leasingowych.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 października 2016 r. skarżący zostali wezwani do uzupełnienia braków formalnych skargi przez nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii dowodu doręczenia skarżącym lub ich pełnomocnikowi odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 22 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]); nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii dowodu złożenia przez skarżących wniosku o ustanowienie dla nich pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej; nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii postanowienia Sądu Rejonowego w L. – Wydział I Cywilny z dnia 14 lipca 2016 r. (sygn. akt [...]); nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii pisma Okręgowej Rady Adwokackiej w L. w sprawie wyznaczenia skarżącym pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata K.K. wraz z dowodem jego otrzymania; nadesłanie trzech odpisów skargi konstytucyjnej; nadesłanie w czterech egzemplarzach uwierzytelnionej kopii wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 22 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]); nadesłanie w czterech egzemplarzach uwierzytelnionej kopii wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 26 sierpnia 2014 r. (sygn. akt [...]); nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 25 kwietnia 2008 r. (sygn. akt [...]); nadesłanie w pięciu egzemplarzach uwierzytelnionej kopii wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 3 sierpnia 2007 r. (sygn. akt [...]); a także poinformowanie, czy od wyroku Sądu Apelacyjnego w W. z dnia 22 grudnia 2015 r. (sygn. akt [...]) skarżący wnieśli nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Dnia 28 października 2016 r. (data nadania) skarżący wnieśli pismo, do którego dołączyli brakujące dokumenty i w którym wyjaśnili, że od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 grudnia 2015 r. złożyli skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego.

Zgodnie z informacją uzyskaną przez pracownika Biura Trybunału Konstytucyjnego Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej skarżących do rozpoznania postanowieniem z dnia 16 lutego 2017 r. (sygn. akt [...]).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK), tj. przed 3 stycznia 2017 r., stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., to do rozpoznania tej skargi właściwe są przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań, jest oczywiście bezzasadna, a także gdy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 59 ust. 1 pkt 2-4 ustawy o TK.

Skarżący kwestionują zgodność art. 709¹⁵ k.c. z art. 64 w zw. z: art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji. W świetle zaskarżonego przepisu w razie wypowiedzenia przez finansującego umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, finansujący może żądać od korzystającego natychmiastowego zapłacenia wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, pomniejszonych o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu.

Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna zawiera określenie kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji i w stosunku do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją. Jeśli z dołączonych do skargi rozstrzygnięć wynika, że wskazany przez skarżącego przepis nie był jednak podstawą ostatecznego orzeczenia o jego konstytucyjnych wolnościach lub prawach, to skarga nie spełnia wymagań określonego w art. 53 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, a tym samym nie można nadać jej dalszego biegu (art. 61 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK).

Trybunał zauważa, że sprawa skarżących dotyczyła nie rozliczeń z leasingodawcą (finansującym), lecz odszkodowania za delikt polegający na tym, że pozwany w sposób bezprawny i zawiniony wypełnił weksel, a następnie na jego podstawie – reprezentując leasingodawcę – doprowadził do wydania przeciwko skarżącym nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. W nakazie stwierdzono obowiązek zapłaty sumy pieniężnej, której część miała odpowiadać rzekomej wierzytelności leasingodawcy mającej swe źródło w rozliczeniach ze skarżącymi po rozwiązaniu umów leasingu na podstawie art. 709¹⁵ k.c. Wierzytelność tę leasingodawca potrącił następnie z wierzytelności skarżących, co miało doprowadzić do ich umorzenia. Co jednak istotne, skarżący nie kwestionowali wydanego wobec nich nakazu zapłaty (uprawomocnił się), ani nie dochodzili swojej wierzytelności, która rzekomo została umorzona w wyniku potrącenia (miała być niższa od wierzytelności leasingodawcy). Abstrahując zatem od poprawności rozstrzygnięć wydanych w sprawie skarżących co do tego, jaka szkoda została im wyrządzona, wymaga podkreślenia, że to, czy wierzytelność leasingodawcy z tytułu umów leasingu powstała, było badane wyłącznie

w kontekście tego, czy działanie pozwanego wywołało szkodę podlegającą naprawieniu. Nie ulega zaś wątpliwości, że sądy rozpatrujące sprawę skarżących ostatecznie nie rozstrzygnęły kwestii rozliczeń między leasingodawcą (który nie był sprawcą deliktu) a skarżącymi z tytułu zawartych między nimi umów leasingu. Trybunał zwraca przy tym uwagę, że złożona skarga konstytucyjna zdaje się być spóźnioną próbą kwestionowania przepisu, którego zgodność z Konstytucją mogłaby być badana, gdyby skarżący złożyli w odpowiednim czasie zarzuty przeciwko nakazowi zapłaty i kwestionowali istnienie wierzytelności dochodzonej przez leasingodawcę. Zaskarżenie art. 709¹⁵ k.c. w sprawie, która nie dotyczy relacji leasingodawca – leasingobiorca, nie może więc odnieść zamierzonego przez skarżących skutku.

Niezależnie od powyższego Trybunał podkreśla, że stosownie do art. 53 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK skarga konstytucyjna powinna zawierać wskazanie, która konstytucyjna wolność lub prawo skarżącego, i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone, a także uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego ze wskazaną konstytucyjną wolnością lub prawem skarżącego, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

Skarżący jako konstytucyjne wzorce kontroli wskazali art. 64 w powiązaniu z: art. 2, art. 20, art. 21, art. 22, art. 31 ust. 3 oraz art. 32 Konstytucji.

Trybunał stwierdza, że skarżący nie wykazali w skardze naruszenia „własności”, a nie wywiedli przy tym prawa majątkowego, które podlegałoby ochronie w świetle art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji. Tym samym odwołanie się przez skarżących do art. 21 Konstytucji również jest bezpodstawne. Podobnie niejasny jest związek zakwestionowanego przepisu z przywołanymi w skardze art. 20 i art. 22 Konstytucji. Artykuł 709¹⁵ k.c. nie ogranicza wolności działalności gospodarczej, wzorce te nie są więc adekwatne do kontroli konstytucyjności tego przepisu. Naruszenie zasad równości, niedyskryminacji, czy proporcjonalności mogłoby być rozpatrywane tylko w kontekście naruszenia konstytucyjnego prawa podmiotowego, którego jednak skarżący – co zostało już wyżej podniesione – nie wskazali. Ponownie Trybunał więc podkreśla, że skarżący nie określili konstytucyjnego prawa, które byłoby naruszone przez art. 709¹⁵ k.c., nie wykazali też naruszenia konstytucyjnego prawa własności, gwarantowanego przez art. 64 Konstytucji.

W związku z powyższym wniesionej skargi nie można było inaczej ocenić aniżeli jako oczywiście bezzasadnej, co – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 3 ustawy o TK – jest samodzielną podstawą odmowy nadania jej dalszego biegu.

Z tych przyczyn Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącym przysługuje zażalenie do Trybunału na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.